

MEDIÁLNÍ DISKURZ O GREEN DEALU Z HLEDISKA ENERGETIKY

9. ledna 2023, Praha | Green Deal, iniciativa Evropské komise zaměřená na ochranu klimatu a snížení emisí skleníkových plynů, vyvolal v české veřejné debatě kontroverze. Analýza mediálního diskurzu o Green Dealu z hlediska energetiky ukazuje, že Zelená dohoda je vnímána převážně negativně. V médiích byla označována odsuzujícími výroky a negativními charakteristikami zejména předními českými politiky. Vstřícnější pohled na ni mají české firmy, obce a odborníci. Veřejná debata se proměňuje zejména vlivem války na Ukrajině ve prospěch energetické bezpečnosti a urychlení zelené transformace.

Analýza mediálního diskurzu o Green Dealu

Analýza mediálního diskurzu (debaty) o Green Dealu (Zelené dohodě pro Evropu) zkoumala argumenty a tvrzení různých aktérů od vydání balíčku Fit for 55, tedy od července 2021, po dobu jednoho roku. Tato analýza veřejné debaty je založena na kritické analýze diskurzu a její aplikaci v oblasti environmentální politiky.

Hlavní výzkumné otázky byly: Jaké hlavní argumenty týkající se energetiky se objevovaly ve veřejné debatě o Green Dealu? Jaké diskurzivní strategie využívali aktéři ve veřejné debatě o Green Dealu? Co mělo vliv na diskurz o Green Dealu? Jak se mediální diskurz proměňoval v čase a v kontextu energetické krize a války na Ukrajině?

Zdrojem dat byl mediální obsah tištěných a internetových médií v období jednoho roku od července 2021 do června 2022. Do vzorku byla zařazena Mladá fronta jako masmédiu, odborný časopis Energetika a internetový zpravodajský magazín Ekolist.cz. Vyhledávání textů podle klíčového slova Green Deal (případně Zelená dohoda) zprostředkovala společnost Newton Media. Po odfiltrování duplicit a významů nepojících se s energetikou bylo do analyzovaného vzorku zařazeno 240 článků.

Tabulka 1: Skladba vzorku článků

Médium	Celkem výběr z médií (Newton)	Po filtru k analýze
Tištěné (Mladá fronta)	199	122
Tištěné (Energetika)	14	14
Internet (Ekolist.cz)	147	104
Celkem	360	240

Ve sledovaném období převažuje v mediální reprezentaci tématu negativní hodnocení (ve 144 případech), zatímco neutrální a pozitivní hodnocení je méně časté (80 a 85 případů).

Tabulka 2: Četnost hodnocení Green Dealu v jednotlivých médiích

hodnocení	Počet případů (segmentů) celkově	MF Dnes	Energetika	Ekolist
negativní	144	103	3	38
neutrální	80	34	9	37
pozitivní	85	23	5	57

Argumentace se odlišovala podle typu účastníků debaty, v závislosti na druhu média a také v čase. Mezi aktéry prezentujícími svůj názor na Zelenou dohodu pro Evropu převládali politici a představitelé firem, dále se v debatě vyjadřovali odborníci, zástupci neziskových organizací, úředníci, ale také laici.

Čeští političtí aktéři (zejména spojení s předchozí vládou A. Babiše, ale i další významní politici jako třeba prezident M. Zeman, bývalý prezident V. Klaus, předseda SPD T. Okamura, politici KSČM a Trikolory) vnímají Green Deal jako hegemonní (vládnoucí) diskurz, institucionalizovaný do konkrétních politických opatření prosazovaných Evropskou komisí, kterému jsou podřízeni a musejí se mu z české pozice bránit. Využívali k tomu různých diskurzivních strategií. Šlo o negativní označování iniciativy výraznými přídavnými jmény a spojování s negativními charakteristikami a jevy (např. zelená sebevražda, šílenství či teror). Silné odsuzující výroky, ve kterých je Green Deal vykreslován jako něco hroživého, nebezpečného a nesmyslného, tak znesnadňují debatu a racionální argumenty. A souvisí s dalšími tvrzeními, která volají k semknutí a obraně proti hrozbě, která přichází zvenku a je nařízena shora. Jako účinnou diskurzivní strategii využívali někteří aktéři přirovnání Zelené dohody pro Evropu ke komunistické ideologii a řízenému hospodářství.

Green Deal byl nejčastěji uváděn jako viník energetické krize, příčina růstu inflace a faktor zvyšující ceny plynu již od podzimu 2021. Podle kritiků povede k nezaměstnanosti a chudobě, což přispěje k sociálnímu napětí a podlomení české ekonomiky. Obnovitelné zdroje energie jsou považovány za nespolehlivé, nestabilní a málo výkonné. Česko by se proto mělo z Green Dealu vyvázat.

Diskurzivní koalici zastávající negativní stanovisko tvoří především přední čeští politici, neutrálně se k Zelené dohodě staví energetičtí odborníci a nová česká vláda a pozitivní pohled na ni mají firmy, města a obce, odborníci a politici EU.

Na druhou stranu byl Green Deal pozitivně vnímán ve spojení s hodnotami environmentální udržitelnosti a soběstačnosti a jako rámec pro předcházení klimatickým dopadům, ke snížení emisí, energetickým úsporám, zlepšení životního prostředí a zdraví a vytvoření nových pracovních míst. Příznivci ho chápou jako příležitost pro investice, inovace a rozvoj nových technologií. Zazněly také hlasy zdůrazňující využití dotací z evropských fondů.

Diskurz o Green Dealu se odlišoval podle typu média. Negativní hodnocení převažuje v tištěném médiu MF DNES, vlastněném Agrofertem a spojeném tak s (ex)premiérem A. Babišem. Časopis Energetika prezentuje odborný diskurz s převažujícím neutrálním hodnocením, objevuje se v něm i vyvracení mýtů o Green Dealu, nicméně tento časopis má omezený čtenářský rozsah a je určen spíše odborníkům v energetice. V internetovém magazínu Ekolist převažuje hodnocení pozitivní, což souvisí s environmentální orientací média.

Mediální diskurz o Green Dealu se mění v čase. V době vydání balíčku Fit for 55 v létě 2021 se vedla debata k elektromobilitě a projevíly se výrazné hlasy odmítající nejen zákaz aut se spalovacími motory, ale i celý Green Deal. Na podzim 2021 debatu rámovalo zdražování energií a energetická krize, přičemž debata vrcholila v listopadu v souvislosti s klimatickým summitem v Glasgow, kde (ex)premiér Babiš prezentoval silně negativní postoj vůči Zelené dohodě pro Evropu. Veřejná debata se částečně mění s nástupem nové české vlády v prosinci 2021. Od konce února se začal v diskusi projevovat vliv války na Ukrajině, kterou lze považovat za moment diskurzivní změny, a v létě pak i předsednictví Česka v Evropské unii. Debata se začala otáčet spíše ve prospěch zelené politiky v souvislosti s energetickou bezpečností a nezávislostí na Rusku. Více byly slyšet hlasy k urychlení zelené transformace a přechodu na obnovitelné zdroje energie.

O projektu

Aktivita byla podpořena Strategií Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu Udržitelná energetika (výzkumné téma Udržitelná energetika a společnost).

Celá výzkumná zpráva je publikována zde:

www.soc.cas.cz/publikace/medialni-diskurz-o-green-dealu-z-hlediska-energetiky

Kontakt

Marta Kolářová, hlavní kontaktní osoba, tel.: 210 310 227, e-mail: marta.kolarova@soc.cas.cz.

